

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilo slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto II.

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trnovski pristan 14/I. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren: L. Mikuš. — Kdor želi, da mu neobjavljen rokopis vrnemo, naj priloži znamke za poštnino. — Naročnina mesečno Din 3.—, četrletno Din 9.—, letno Din 36.—. — Čekovni račun št. 16.782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru. — Za konzorcij: izdajatelj in urednik Pavel Kreutzer v Ljubljani, Trnovski pristan 14.

Štev. 5.

Stane Lubienski;

Zaščita kmetov

Že od 1933. leta naprej slišimo polno lepih besed in obljub o zaščiti kmetov.

Brez dvoma je položaj našega kmeta tako obupen, da je treba nemudoma pomagati, kolikor se še pomagati da. Nevzdržnost sedanjih razmer najboljše spoznamo, če navedemo nekaj primerov iz Spodnje Štajerske.

Majhen posestnik s 6 hektari zemlje brez gozda, na kateri redi pet glav goveje živine, je lahko vsako leto zredil eno telico in enega bikca, če je količjak pridno živini pokladal in skrbel za snago. Ker smo pri nas na vsakem naprednem gospodarstvu uvedli lucerno, ki se dobro sponese, jemljem za primer le dobre in napredne gospodarje, ne pa starih godrnjačev, ki gospodarijo še zmerom tako, kot so gospodarili njihovi pradedi.

Razumen gospodar tolikšnega posestva je pri enoletni telici dosegel težo 280 do 300 kg in je do 1929. leta tako živinče lahko prodal po 8.— do 10.— dinarjev za kg žive teže. Če vzamemo za podlago našega računa povprečno ceno dinarjev 9.—, je dobil torej dinarjev 2700.—. Vse javne dajatve na posestvo s 6 hektari, vračunano tudi zavarovalnina za poslopja, živina i. t. d., so takrat znašale okroglo dinarjev 1300.— do 1500.—. Za podlago sem vzel razmere v naši občini. Odmera davkov je različna. Odločilna je pa kakovost zemlje in ocena, ki je neverjetno napačno izvršena. Če primerjam samo nekaj najbližjih svojih sosedov, se kaže stvar takole: Moji travniki so ocenjeni kot prvovrstni, čeprav so bili to svoje dni škofijski ribniki in je komaj 30 cm prsti, pod njo pa glen ali mrtva zemlja in zaradi tega stoji podtalna voda preveč visoko. Od 15 ha skupne površine ostane po odbitku gozda, dvorišča, vrta in prostora za stavbišča približno 14 ha.

Davka plačujem (vinograd zavzema 2 in 1/4 ha) okroglo 3660.— dinarjev. Moj sosed na levi strani ima pa en ha vinograda več in plačuje za 16 ha dinarjev 5600.—. Sosedje onostran potoka s prvovrstnimi njivami, toda malimi vinogradi (okrog 1 1/2 orala) plačujejo za 13 do 14 ha od 2500.— do 2800.— dinarjev davka. Upošteval sem osem primerov pa nisem mogel izračunati zanesljivega količnika za davek. V glavnem pride na ha nekako od dinarjev 250.— do 300.—, če ni pri posestvu vinograda in zemljišč prve vrste.

Pripominjam, da je do leta 1927. bila tudi davčna dajatev kmetov dosti manjša in je začela rasti šele tedaj, ko so se državnim davščinam pridružile še davščine oblastnih samouprav. (Leta 1928 in 1929 so se po zaslugi tedanje vlade davki zvišali tako, da je n. pr. kmet, ki je do leta 1927 plačeval 3600.— dinarjev davka, moral potem plačati nad 5000.— dinarjev.) In čeprav je bil državni zemljiški davek 1931. leta zopet znižan, vendar se skupni znesek davščin ni veliko zmanjšal kot smo pričakovali, in to ravno zaradi omenjenih novih samoupravnih dajatev.

Z zneskom dinarjev 2700.—, katelega je včasih kmet dobil za prodano živinče, je lahko plačal ves davek, zavarovalnine in še mu je ostalo več kot 1200.— dinarjev, s katerimi je lahko poravnal morebitne obresti (pri dolgu okrog dinarjev 15.000.—) in oskrbel družino s potrebno obleko in obutvijo.

Danes znašajo davki in druge nezogibne dajatve za tako posestvo približno dinarjev 1800.—. Za podlago mi služi davčna odmera v neki občini okraja Maribor-levi breg.

Pripominjam, da je v zadnjih sedmih letih živinoreja kakovostno precej nazadovala, čemur so vzrok slabe cene živini, kar je kmetu vzelo vse veselje in voljo. Zato najdemo

danes malokje enoletne telice s težo 280 do 300 kg in moramo za podlago svojega računa vzeti težo kvečjemu do 250 kg. Če se posreči, da proda kmet tako telico za 700.— dinarjev, bi moral prodati tri do štiri telice, da bi skupil denar, ki ga je pred osmimi leti dobil za eno. Potrebno je torej najmanj triletnega pridelka.

V naši občini je malo gozdov, tako da morajo posestniki deloma kupovati les za kurivo, kakor tudi za stavbe, nasprotno imajo občine na severni in južni strani okraja toliko lesa, da ga prodajajo. Zaradi tega razlika v cenah kuriva in stavbenega lesa ni tako velika. Leta 1927/28 smo plačevali za bukove ali gabrove cepanice, postavljene na dom, dinarjev 600.— za seženj, če pa si je kmet drva sam iz gozda pripeljal pa dinarjev 450.— do 500.—. Danes dobimo na dom postavljena drva po 300.— do 320.— dinarjev, če si pa sami na dom postavimo po 200.— in tudi 150.— dinarjev.

Cena stavbenemu lesu je bila takrat franko pri prodajalcu za m³ dinarjev 280.— do 300.—, danes pa stane m³ na dom postavljen dinarjev 120.—.

Po vsem tem spoznamo, da je danes lastnik denarja mnogo na boljšem kot je bil pred leti. Leta 1925 do 1928 smo dobili za 1000.— dinarjev štiri do pettedensko tele, danes se prodajajo teleta v boljših krajih po 150.— do 200.— dinarjev.

Za en tisoč dinarjev dobi torej lastnik denarja eno telico in tele, ker je mera za živino bila že od nekdaj — tri teleta za eno telico. Kakor vidimo, je lastnik denarja danes kar trikrat na boljšem. Iz povedanega pa tudi spoznamo, kje tiči zajec in kako bi bilo treba reševati kmeta od njegove prezadolženosti.

Kaj pa smo storili pri nas?

Že prva uredba o zaščiti kmeta je pokazala, da njeni duševni očetje stvari prav nič ne razumejo. Ne gle-

de na to, da je bila obrestna mera previsoka, je že sam način odplačevanja dolgov v 12 letih višek neumnosti. Ko je bivša Avstrija v Bosni urejevala odkup tlačanov (ki so jih tam imenovali kmete) od bosenskih begov, je vzela za osnovo 50 letni odplačilni rok, ne glede na to, da so bile takrat splošne gospodarske razmere veliko boljše od današnjih.

Pa tudi sicer je vsa zaščita precej površno zamišljena, ker veže zaščito kmetov z nelikvidnimi denarnimi zavodi. Reševanje naših denarnih zavodov bi bilo treba obravnati v posebni uredbi in jim tudi dejansko pomagati, da postanejo likvidni. Sicer pa nameravam o tem važnem vprašanju prihodnjikaj več povedati.

Kakor vse prejšnje, tako tudi uredba z dne 30. septembra 1935. leta vprašanja o zaščiti kmetov ni jemala resno in predstavlja le ponesrečen poizkus popraviti prejšnje napake. Res je sicer, da je s to uredbo znižana obrestna mera in dana prezadolženemu možnost poravnave. Toda vprašanje o 12 letnem odplačevanju dolgov je ostalo nerešeno in v tej obliki tudi neizvedljivo. Strojena je bila pa s to uredbo še druga napaka, ki zadeva predvsem naš Slovence.

Že pri prvi uredbi so naše regulativne hranilnice zahtevale zaščito, češ da nimajo delniške glavnice (kakor da bi delniške glavnice naših bank bile danes vredne ene pipe tobaka) in da z ozirom na majhen dobiček ne morejo toliko znižati obrestne mere vlagateljem, da bi obnem mogle dalje znižati obrestno mero tudi dolžnikom.

Kaj se je zgodilo? Vlada je dovolila Zvezi posojilnic, da same izdelajo in določijo načrt odplačila za svoje dolžnike in vse to z zakonito močjo, kar je edinstveno v pravni državi. Nasledek tega je, da plačujejo kmetje

Gospodarsko-socialni pouk

Oblike obrtnih in industrijskih obratov

(Nadaljevanje.)

III.

Doslej navedeni obrati so bili nekapitalistični, to je takšni, kjer je bil delavec (obrtnik) obenem podjetnik. Ko je pa postal za opravljanje obrata potreben večji kapital, ki ga posameznik ni imel, in zlasti se, ko se je začelo delati za oddaljen trg, ki ga majhen obrtnik ni mogel pregledati, tedaj je stopil med njega in končnega odjemalca podjetnik-trgovec. Obrtnik je sicer še samostojen glede izdelovanja, a ne več pri oddaji izdelka. To je prva oblika kapitalističnega obrata in se kaže v t. i. domači industriji,

ki ima po Bücherju tri vrste: 1. obrtnik izdeluje za podjetnika-trgovca po njegovem naročilu ali za njegovo skladišče blago s svojim orodjem in iz svojega materiala po dogovorjeni ceni od kosa; 2. dela s svojim orodjem iz materiala, ki mu ga daje trgovec, in dobiva za to dogovorjeno mezdo od kosa; 3. podjetnik-trgovec mu daje ne le material, ampak tudi orodje. Gospodarski raziskovalec Sombart pa deli domačo industrijo po kraju, kjer obrtnik dela, v dve vrsti: ali vrši delavec-obrtnik obrt v svojem stanovanju z udi svoje družine ali v posebni delavnici s pomoč-

niki in vajenci, a trgovec ga zalaga z materialom in denarjem; ima pa časih obrtnik tudi najete delavce, ki jih ponekod zelo izkorišča. Dostikrat stopa med podjetnika-trgovca in delavca-obrtnika še poseben posredovalec, ki deli naročila med delavce in pobira izdelke. V domači industriji je torej obrat majhen, tehnika preprosta, preko prekupčevalca dela za trg in delavec (obrtnik) je še samostojen v izdelovanju, a odvisen glede oddaje izdelka od podjetnika-kapitalista. Domača industrija je zelo razširjena. Pri nas v Jugoslaviji prodajajo trgovine s perilom, obleko, vezeninami, klobuki, pohištvom, otroškimi igračkami večinoma izdelke domače industrije.

V novejšem času si pomagajo obrtniki iz odvisnosti z združništvom,

da skupno organizirajo oddajo blaga kakor tudi nakup materiala, nabavo orodja in potrebnih denarnih sredstev. V tem primeru zadržno obrtništvo, ki dela za trg, ni kapitalistično, ker je obrtnik samostojen v izdelovanju in oddaji.

IV.

Prihajamo h kapitalistični manufakturi, ki je srednji ali celo velik obrat, kjer prevladuje še ročno delo, toda z razvito delitvijo dela, ki uporablja časih celo preproste stroje, kjer se dela za trg ali velikega naročnika ter je delavec odvisen od podjetnika-kapitalista ne le v oddaji, ampak tudi v izdelovanju. Od domače industrije se loči manufaktura po tem, da delajo delavci v

po vsej državi pri denarnih zavodih 4½% obresti, oziroma po poravnavi 2%, medtem ko plačajo pri naših posojilnicah (kakor da te niso denarni zavodi) kar 6% in to brez možnosti poravnave. Ker je malo slovenskih kmetov tako srečnih, da bi dolgovali Prvi hrvaški štedionici, Ljubljanski kreditni banki in Zadružni gospodarski banki, morajo vsi ostali plačevati kar po 6% obresti in ne morebiti 2%.

To pomeni, da bi morale krave v Sloveniji po trikrat na leto teliti in ne po enkrat kot v ostalih krajih države. Kot kandidat pri lanskim petomajskih volitvah sem poslal sedanemu ministru, takrat predsedniku odbora za razdolžitev kmetov, obširno spomenico in ga opozoril na krivico, ki se Slovencem s to uredbo dela. Imamo 28 poslancev in nihče ni doslej črhnil besede za kmeta, ampak le za denarne zavode.

Nacionalizem se dviga

Tudi na Japonskem so poskusili nacionalistični udar, ki se za sedaj ni posrečil. Del vojaščine ni bil zadovoljen z dosedanjim vladom, ki mu je bila preveč populistična nasproti Kitajski in Rusiji. Evropo in Afriko vznemirjata italijanski in nemški nacionalizem, v Aziji pa dviga glavo japonski. Proti tem nacionalizmom se drugi narodi branijo z medsebojnimi pogodbami. V tem oziru je posebno pomembna najnovejša francosko-ruska pogodba, ki jo je vzel Hitler za pretevo, da je dal vojaško zasesti Porenje, s čimer je izzval novo napetost sveta.

Domača politika

Potrebujemo dejani. Po „Slovincu“ z dne 2. t. m. posnemamo, da je na zborovanju v Belgradu govoril g. minister dr. Krek: ... zahtevamo popolno obnovitev političnih in državljanov svoboščin ne samo zase, temveč za vse državljane!

Pravilno stališče je to, le da dejanja mnogokrat dokazujejo drugače. Malo čudno se tudi glasi beseda „zahtevamo“. Slovenska javnost, ki hoče svobodo in enakopravnost v državi, bo stala za njim.

Kje ste bili dostej? Ko se je na Hrvaškem začela pod okriljem g. dr. Mačka akcija za višje cene živini, je vplivalo to tudi na Slovenskem. Spomnila se je tega „Kmetijska družba“ in „Kmečka zveza“. Sedaj se bodo prepirali, kdo je prišel prej. V „Slovincu“ z dne 2. t. m. tudi beremo očitek hrvaški „Gospodarski slogi“, češ da obeša na veliki zvon svoje delo, medtem ko je „Kmečka zveza“ že dolgo pripravljala odločno obrambo cen kmečkim pridelkom. Zakaj ta sunek, ko vendar vemo, da se je zastopnik „Kmečke zveze“ dal osebno poučiti od Zagreba?

podjetnikovi delavnici. Najbolj bistveno za manufakturo je pa organizacija izdelovanja na kapitalistični način, to je: vrši se po načrtih in pod vodstvom podjetnika-kapitalista v njegovih prostorih s pomočjo najetih delavcev. V domači industriji je bil kapital le t r g o v s k e g a značaja; tukaj v manufakturi se prvič izpreminja v produkcijski industrijski kapital, s čimer nastaja prvotni industrijski kapitalizem. Ker pa prevladuje še ročno delo (latinski: manu factura = narejeno z roko), je dobila od tod manufaktura svoje ime. Danes se imenuje še vedno „manufakturno“ blago tisto, ki je bilo prvotno najbolj razširjeno, to je: izdelki v tekstilni

Kolikor sem poučen, leže pred ministrskim svetom različni predlogi za razdolžitev kmeta. Baje tudi predlog, po katerem bi se dolgovi do dinarjev 10.000.— morali plačati v celoti, večji dolgovi pa bi vsaj do 50% bili odpisani od vlog.

Mi kmetje smo brezpogojno zoper tako ureditev tega vprašanja, ker bi to zopet le kmeta udarilo. To je razvidno iz statistike vlog, oziroma prihrankov v Sloveniji. Sploh mislim, da je nemoralno, da se nam kaj plača ali črta. Pošteno smo računali ko smo posojila najemali in pošteno jih hočemo tudi vrniti.

Zahtevamo pa, da tudi vlagatelji upoštevajo nastali položaj. Dokler traja ta gospodarska stiska in dokler kmetje ne bomo dosegli za svoje pridelke pravičnih cen, naj preneha vsako obrestovanje kmečkih dolgov, kakor tudi hranilnih vlog. Le malo dobre volje in žrtev je treba in stvar se bo uredila.

Med Slovenci so nekateri, ki mislijo, da bi se Italija, ako ne bi zmaga v Abesiniji, tem bolj vrgla na Balkan. Ali ni prav sedaj, ko se ji v Abesiniji boljše godi, obnovila svoje zveze z Albanijo? Slovenci moramo biti nasprotniki kakor drugih tako še posebej italijanskega nacionalizma, ker pomeni vojno, nasilje nad mirnimi sosedi in lastnimi državljani. Slovenska rešitev je mogoča edino in zgolj v popolni demokraciji doma in drugod.

Prepadanje našega gospodarstva. V letu 1935 se je število trgovskih obrtnih in gostilniških obratov zmanjšalo za 1731. V zadnjih štirih letih pa se je zmanjšalo število obratov za 7568. To je jasna slika prepadanja Slovenije in nasledki napadnega in nam vsem škodljivega centralizma, ki pospešuje nekatere pokrajine, druge pa izžema in pritiska, kolikor more. Dokler ne dosežemo popolne gospodarske samostojnosti, ki bo izražena predvsem v pravičnem razmerju naših javnih dajatev s tem, kar prejemamo nazaj, toliko časa ne bo boljše in od leta do leta bomo večji berači. Vse to je pa tudi posledica naše politične nezrelosti, da se zadovoljujemo z drobtinami, ne da bi zahtevali to, kar nam po pravičji gre. Brez odločne, poštene in dosledne politike tudi svojega gospodarstva ne izboljšamo.

Kje je zaščita človeškega življenja? Naši dnevniki so poročali, da je dne 1. t. m. zavozil na cesti pred Šiško ljubljanski mestni zdravnik dr. Debeljak z avtomobilom s ceste čez jarek na pešpot in se zaletel v družino, kateri je ubil očeta in težko ranil

industriji, čeprav se sedaj tudi to blago izdeluje v tovarnah in ne več ročno.

Manufaktura je bila zgodovinsko navadno prehodna oblika od obrtništvu k tovarni in je z nastankom tovarnen izginjala na ta način, da so v manufakturne obrate uvajali stroje, ki so nadomeščali ročno delo in preprosto orodje. Glavno izpremembo, celo „industrijsko revolucijo“ je napravila uporaba parnega stroja. To je bila težka prehodna doba, ko je začel stroj izpodrivati ročnega delavca. Proti koncu XVIII. in v začetku XIX. stoletja je nastala iz tega na Angleškem med tekstilnimi delavci trajna brezposelnost, ki je povzročila napade na stroje. (Dalje prihoduje.)

sina. Listi so poročali, da dr. Debeljak, ki se je že lani z avtomobilom zaletel v nekega kolesarja, po nedeljski nesreči žrtve svoje divje vožnje ni odpeljal sam v bolnišnico, ampak je telefoniral po rešilni avto. In zdaj vprašamo: Kako je mogoče, da je smel človek, ki je že zakrivil hudo nesrečo, še zmerom krmariti avtomobil? In kako je mogoče, da je v javni službi ostal človek, ki ne ve, kakšne dolžnosti ima kot avtomobilist in zdravnik?

Čiščenje na ljubljanskem magistratu. V „Slovincu“ beremo včasih, da sedanje načelstvo mestne občine ljubljanske preiskuje poslovanje prejšnje uprave. „Jutro“ o teh preiskavah ne poroča ničesar, kar je pa napak, ker ljubljanski meščani zelo nestrpno pričakujejo točneje pojasnil o zadevah, o katerih se govori to in ono. Brezposelne bi zlasti zanimalo pojasnilo, kako so se odražale službe, kako je mestna občina upravljala zneske, ki jih je prejemale iz bano-vinskega bednostnega fonda in kako je gospodaril mestni socialni urad. Druge meščane bi zanimalo pa kaj drugega. Ni prav, da so naši dnevniki v tem primeru tako sramežljivi in prizanesljivi, zakaj občina gospodarji z javnim denarjem. Sicer je bil res ljubljanski župan od leta 1927 do 1935 g. dr. Dinko Puc in za njim g. dr. Vladimir Ravnihar, podžupan pa g. prof. Evgen Jarc, ali to nič ne de. Kdor je užival čast in prejemal plačo, mora nositi tudi odgovornost.

Mariborski proračun, ki je bil predložen mestnemu svetu 20. pret. meseca, do- loča 56,337.600 izdatkov in prav toliko dohodkov. Znižane so postavke: osebni izdatki (zaradi redukcije plač mestnim usluž-bencem), splošna mestna uprava, mestne davščine, odplačevanje mestnih dolgov, ce- ste, gasilstvo, zdravstvo, znanost in umet- nost. Zvišane so pa postavke: socialno skrb- stvo, šolstvo, obrt-trgovina in tujski pro- met, policija. Dolgovi mariborske mestne občine znašajo okrog 60 milijonov Din.

Ljubljanski proračun za l. 1936/37 znaša dinarjev 103,759.657. Izdatki se krijejo z do- hodki, izmed postavk, ki so znižane, omenja- mo predvsem: osebne izdatke, ki so zmanj- šani skoraj za en milijon dinarjev, na novo je postavljena plača mestnega podpredsed- sednika v iznosu dinarjev 48.000.— (kar smo že svoje dni grajali), zdravstvo, trgovina- industrija. Izmed postavk, ki so povečane pa: socialno skrbstvo, mestna uprava, državna policija, odplačevanje dolgov in stavbena stroka. Izredni izdatki, ki se bodo krili iz posojil, znašajo 7 milijonov dinarjev in so namenjeni za regulacijo Ljubljanice (Din 2,500.00) in zidavo šole za Bežigradom (Din 5 milijonov); občinske doklade na državne neposredne davke, ki so znašale doslej 45% so s tem proračunom povišane na 60%. Iz proračuna je razvidno, da namerava občina tudi trošarine povečati, ker je izkazan za 5 milijonov večji donos od lanskega leta. Predloženi proračun je za 12 milijonov višji od prejšnjega; upoštevati moramo pa tudi, da je bilo med tem Ljubljani priključenih več predmestij, kar smo že omenili.

Dovolj naj bi bilo. Dne 6. t. m. je Jev- tičev poslanec Arnautovič streljal na mini- strskega predsednika g. dr. Stojadinoviča, ne da bi ga bil zadel. Mislimo, da bi bil čas, ako bi se „tak“ parlament, ki ga ni izvolilo ljudstvo, razpustil čimprej in uvedla po- polna demokracija: osebna in narodna. Ka- kor pa vidimo, jih še ni volja, da bi to na- pravili, ker menda stojijo glede demokracije na stališču, da se mora človek najprej naučiti plavanja, potem naj gre šele v vodo...

Stritarjeva stoletnica. Dne 6. t. m. je po- teklo sto let od rojstva Josipa Stritar- ja, ki je bil v svoji dobi sljajen učitelj mlajšim slovenskim pesnikom in pisateljem, čeprav se je sam kot pesnik in pisatelj pre- živel. Bil je med nami razširjevalec Pre- šernove miselnosti: svobodnega ustvarjanja v umetnosti in življenju.

Za delovno ljudstvo pa ima Stritar še ta pomen, da je bil med prvimi slovenskimi javnimi glasniki, ki je obravnaval tudi so-

cialno vprašanje, čeprav ga je pojmoval enostransko, ker mu je bila socialnost eno s krščanstvom in slovanstvom, posebno ru- sovstvom. Stritar spada med stebre našega jezika in omike.

Popravek. V zadnji številki na 3. strani v 4. stolpcu pri notici: Ustanovitev poslans- skega kluba J. N. S., naj se 14. vrstica zgo- raj glasi takole: ki je ne sestavljajo po ve- čini Srbi in Italijanci itd.

Dolžniki, prijavite svoje obveznosti! Pre- jeli smo in objavljamo: Da moremo pričeti s sistematično obrambo pravic dolžnikov, pozivamo vse dolžnike, da prijavijo svoje dolgove pripravljalnemu odboru društva dolžnikov v Ljubljani, Škrabčeva 9. Vsak dolg se mora prijaviti na posebni četrtinski pole tako, da bo vsak dolg za vsak denarni zavod, za davkarje in za privatnike pose- bej prijavljen. Pri prijavi delajte tako, da vpišete v prvi vrsti popoln naslov upni- ka, v drugi vrsti vsoto dolga, v tretji vrsti svoje ime, poklic, bivališče, občino, pošto in okraj. V četrti vrsti označite svoje imetje, hišo s kolikimi nadstropji, kolikimi stanovanji ter koliko sobami posamezno stanovanje, koliko meri posestvo ha: njiv, travnikov, pašnikov, gozda kakor tudi kje, v kateri občini in okraju leži hiša in posestvo. V peti vrsti vpišite, koliko je bila Vaša hiša odn. posestvo vredna ob času najetja poso- jila, kolika je bila vrednost l. 1929 in kolika l. 1935. Nadalje pripišite, koliko ste plačevali davka do leta 1929, koliko leta 1930, 1931 in koliko l. 1935. V šesti vrsti zapišite, koliko nepreskrbljenih družinskih članov izpod 14 let morate vzdrževati, koliko pa nad 14 let, ki nimajo dela in zaslужka.

Tako sestavljene prijave pošljite čim- prej, torej za vsak dolg posebno prijavo na četrtinski pole z vsemi podatki, da nam prihranite prepisovanje. Za stroške obrav- nave pošljite v znakah Din 10.—.

Najprej se bodo obravnavali dolžniki ljubljanskih denarnih zavodov, potem ma- riborskih, nato cejskih in ptujskih, nato vseh ostalih večjih zavodov in končno vseh privatnikov, med vsemi pa tudi zaostali davki. Zato pričakujemo tudi prijave po tem vrstnem redu, predvsem torej od dolžnikov ljubljanskih zavodov.

Priljubljeni odbor društva
dolžnikov v Ljubljani,
Škrabčeva 9.

Previsoki prejemki.

V našem listu smo že večkrat grajali, da imajo nekateri javni in zasebni funkcionari previsoke prejemke in to v času, ko je brez- poselnost od dne do dne večja in ko naši kmetje in delavci niti za sol in vžigalice nimajo. Posebno smo grajali, da imajo tako visoke prejemke funkcionari pri naših so- cialnih ustanovah, ki zbirajo svoj denar od revnih delavcev in nameščencev, ki si mo- rajo od ust pritrgovati prispevke, da jih vsak mesec ali teden plačujejo tem ustanovam. Sploh so upravni stroški naših socialnih ustanov preveliki in ne vidimo prav nikjer resne volje, da bi se ta stvar uredila tako, da bi bilo delovnemu ljudstvu v korist. Tako n. pr. prejema predsednik Pokojninskega zavoda v Ljubljani letne plače Din 78.000.— in dinarjev 18.600 za seje, ki so plačane po 150.— dinarjev. Skupaj prejema torej pred- sednik Pokojninskega zavoda Din 96.600.— letne plače. Menimo, da nam ni treba o stva- ri podrobneje razpravljati; saj si vsak lahko sam ustvari svojo sodbo. Gospodov, ki o tem odločajo ni prav nič sram, čeprav je takih primerov samo v Sloveniji vse polno.

Razlagajte znancem in
prijateljem program

„SLOVENSKE
ZEMLJE“

Gospodarski vestnik

Ustanovni občni zbor „Sloge“, zadruga slovenskih kmetov in delavcev

V nedeljo, dne 8. marca 1936. leta je bil storjen korak k osamosvojitvi slovenskega delovnega ljudstva z ustanovitvijo „Sloge“, gospodarske in podporne zadruga slovenskih kmetov in delavcev.

Ob 10. uri dopoldne se je vršil v dvorani hotela Štrukelj v Ljubljani ob veliki udeležbi kmetov in delavcev iz vseh krajev Slovenije ustanovni občni zbor, ki ga je začel s kratkim nagovorom g. dr. Dragotin Lončar, kjer je poudaril, da je prvi del gesla „vsak zase, Bog za vse“ napačen; zakaj doslej smo se ravnali po tem geslu in nismo nikamor prišli. Odsihmal si moramo izbrati geslo: „drug za drugega“, kajti le v slogi in samopomoči je rešitev. Na predlog g. dr. Lončarja je nato občni zbor izvolil za predsednika zborovanja g. Černeta Jožeta, kmetovalca iz Zg. Šiške, za zapisnikarja g. Kreutzerja Pavla, urednika „Slovenske zemlje“ iz Ljubljane, in overovatelja g. Štruklja Franca, kmetovalca iz Kosez, in Sojerja Franca, kmetovalca z Viča.

Nato je g. Černe Jože prevzel predsedstvo, pozdravil vse navzoče in zastopnika oblasti. Poudaril je, da danes sicer vse govori o zaščiti kmeta, ne stori pa nihče ničesar, kar bi kmetu sedanjih težkih gospodarskih položaj moglo izboljšati. Po dosedanjih izkušnjah kmet zaman pričakuje kaj od drugih ter je edina rešnja pot zanj samopomoč. Hrvaški kmetje so na pobudo dr. Mačka dokazali, da je taka samopomoč mogoča in uspešna in treba je, da Slovenci posnemamo njih zgled. Akcija ni politična in tudi ne more biti politična; zakaj danes je vsak kmet revež, pa najsi bo pripadnik te ali one stranke in treba je ustvariti slogo, da bo mogoče vsem pomagati in olajšati neznosni položaj. Kmet ne sme biti več na milost in nemilost izročen raznim prekupčevalcem in izkoriščevalcem, temveč mora svojim pridelkom sam določiti cene in sicer vsaj tako, da bo njegov trud vsaj skromno plačan in da bo lahko res od dela svojih rok živel, ne pa da bo moral zapravljati imetje, ki so mu ga očetje zapustili.

Po govoru g. predsednika je bil prečitan osnutek pravil, ki so bila po razgovoru v nekaterih točkah še bolj demokratično izpopolnjena ter soglasno sprejeta. Razgovora so se udeležili: gg. Dovč Ivan iz Šmartnega ob Savi, Dolenc Jože iz Ljubljane, Kerenčič Jože iz Ljubljane, Gašparič Štefan iz Beltincev v Prekmurju, Ahlin Vinko z Ježice, Rakovec Franc iz Notranjih gor, Zajc Viktor iz Ljubljane, Malnarič Anton iz Semiča, Perko Anton z Ježice in Ošaben Ivan iz Ljubljane.

K členu II. pravil je g. Stanislav Vdovič razložil, v čem se bo zadruga

ga „Sloga“ bistveno razlikovala od zadruga, ki smo jih doslej vajeni pri nas. Poudaril je, da so zadruga, ki jih imamo Slovenci zdaj, povečini žal le pridobitna podjetja, ki se skoraj nič ne razločujejo od navadnih trgovskih podjetij in kmetu tudi ne koristijo mnogo. Včasih mu celo veliko škodujejo. Zadruga „Sloga“ pa se ne misli toliko pečati z blagovnimi in denarnimi posli kakor z izpodbujanjem zadrugarjev, da si pomagajo sami med seboj in da utrdé zavest kmečko-delavske skupnosti. Kmet in delavec naj ne pričakuje pomoči od zgoraj, ampak naj se vzdramita in naj složno v lastno korist izvedeta to, kar jima današnji zakoni dovoljujejo.

Po kratkem odmoru so sledile volitve. K besedi se je oglasil g. Pavel Kreutzer, ki je zborovalce prav posebno opozarjal, da morajo v zadrugi, ki je namenjena delovnemu ljudstvu, imeti prvo in odločilno besedo kmetje in delavci; kajti le ti bodo prav spoznali, kje je njih prava korist in po kakšni poti naj jo dosežejo. Razumništvo se tu ne sme vrvati med kmeta in delavca ali postavljati nad oba, temveč ima le po svoji vesti dolžnost, da kmetu in delavcu, ki predstavljata večino naroda, nesebično in požrtvovalno pomaga.

Na njegov predlog so bili na to soglasno izvoljeni: v načelstvo: Černe Jože, kmetovalec iz Zg. Šiške, Dovč Ivan, kmetovalec iz Šmartnega ob Savi, Šteblaj Nikolaj, kmetovalec iz Škrilj pri Igu, Štrukelj Franc, kmetovalec iz Kosez, Jeršin Ciril, kmetovalec iz Pijave gorice, Ahlin Vinko, kmetovalec z Ježice, Lubienski Stanislav, kmetovalec iz Jarenine, Gašparič Štefan, kmetovalec iz Beltincev, Špehar France, kmetovalec iz Vinice in Rakovec Franc, kmetovalec iz Notranjih gor; v nadzorstvo: Škerlep Lojze, kmetovalec z Ježice, Sojer Franc, kmetovalec z Viča in Jenko Lojze, zas. nameščeneec iz Ljubljane; v razsodišče: dr. Vekoslav Kukovec, odvetnik iz Maribora, Stanislav Vdovič, pisatelj iz Ljubljane, in Brecljnik Ivan, kmetovalec iz Dravelj.

Na koncu zborovanja je g. predsednik Černe podal izjavo, da ni namen zadruga, ki hoče doseči za kmečke pridelke boljše cene, s tem podražiti živila konsumentov, temveč želi, da bi konsumentje sami sodelovali v tem smislu, da se nepotrebni prekupčevalci življenjskih potrebščin izločijo, oziroma, da se njih prekomerni dobički omeje. Izjava g. predsednika je bila z odobravanjem sprejeta.

Nato je ob 13. uri zaključil ustanovni občni zbor, od katerega so vsi udeleženci odnesli lep vtis prebujajoče se kmečko-delavske zavesti in volje do prave zadruga sloge.

Kmečka sloga

Dne 26. februarja so bile na zagrebškem živinskem sejmu dosežene cene rogati živini:

Voli I. vrste Din 5.50 za kg, II. vrste Din 4.50 za kg, III. vrste Din 3.75 za kg. Biki I. vrste Din 4.50 za kg, II. vrste Din 4.— za kg. Krave I. vrste Din 4.50 za kg, II. vrste Din 4.— za kg. Telice I. vrste Din 5.— za kg, II. vrste Din 4.50 za kg. Teleta I. vrste

Din 6.50 za kg, II. vrste Din 5.50 za kg, III. vrste Din 4.50 za kg.

Pripominjamo, da so tudi v Sloveniji kmetje složno nastopili za izboljšanje cen živini, kolikor sedaj vemo, na sejmih v Mirni, Kranju, Konjicah in Ljubljani. O tem gibanju bomo po potrebi v svojem „Gospodarskem vestniku“ natančneje poročali.

Tekstilno delavstvo v obrambi svojih pravic

Dne 24. januarja t. l. je bila v Belgradu anketa o tekstilni industriji in položaju delavstva, zaposlenega v tej industriji. Anketa je hotela pokazati vsej javnosti nevzdržne razmere, ki vladajo v tekstilni industriji. Zastopani so bili odposlanci vsega delavstva, navzoči so bili pa tudi zastopniki javnih uradov in delavskih ustanov. Kar nam prostor ne dopušča, da bi podrobno opisali potek te važne ankete, se omejimo le na priobčitev resolucij, ki so bile na tej anketi sprejete in ki se glase:

1. Tekstilna industrija je izkoristila zelo ugodno carinsko zaščito in se v kratkem času razvila do take višine, da more zadostiti celokupni domači potrebi. Narastlo je število tovarn, vreten in statev, kakor tudi zaposlenega delavstva. Povoljne razmere so tekstilni industriji omogočile, da je v razmeroma kratki dobi amortizirala velik del vloženih investicij in je poleg tega napravila značajne kapitalne prihranke.

2. Uvoz surovin predstavlja velik odstotek izdatkov celokupnega uvoza. Domačo proizvodnjo je treba v čim večji meri usposobiti za predelavo surovin za tekstilno industrijo.

3. Carinska obremenitev zadeva tudi tiste surovine, ki jih nimamo doma, in s tem podraži domačo proizvodnjo.

4. Delavske plače v tekstilni industriji ne znašajo niti polovice družinskega minuma in stoje na najnižji stopnji v evropskih državah. Zdravstveno stanje delavstva je do cela nepovoljno. Okoli polovice smrtnih primerov je prištetih jetiki.

5. Delovni čas v mnogih primerih traja preko osem ur dnevno brez pristanka de-

lavstva in brez plačevanja za nadurno delo. Isto tako je v mnogih primerih delavstvo ogroženo na zdravju, ker so obratni prostori nehigienski. Inšpekcije dela ne vršijo svojih dolžnosti, kakor bi bilo to potrebno.

6. Svobodno organiziranje delavstva v strokovnih organizacijah preprečujejo delodajalci s tem, da preganjajo in odpuščajo tiste, ki hočejo uporabljati zakonite pravice. S tem je delavska samopomoč in obramba otežkočena in so seveda dani pogoji delodajalcem, da poslabšajo položaj delavstva.

Potrebni ukrepi:

1. Svobodno organiziranje delavstva v tekstilni industriji.

2. Sklepanje kolektivnih pogodb med organizacijami delavstva in delodajalcev po vsej državi.

3. Delovni čas ne sme v nobenem primeru prekoračiti osemurnega delovnega časa. Tam, kjer se dela v treh izmenah, je omogočiti delavstvu potrebni čas, da použije hrano in to brez prikrajšanja pri plači.

4. Z zakonom je treba predpisati minimum, pod katerega plače ne smejo pasti.

5. Šušbo inšpekcije dela je treba pomnožiti in jo prilagoditi njenemu pravemu namenu. Prav tako je treba določiti čas, do katerega se morajo temeljito pregledati vsi tekstilni obrati.

6. Denarno kaznovanje delavstva se mora izvzeti iz absolutne oblasti delodajalca in prenesti na paritetne komisije s pravico pritožbe na obrtna sodišča. Ta denar se mora porabiti izključno za socialne namene in morajo voditi ta fond delavski zaupniki.

Kmečka samopomoč

Na Hrvaškem je izdal g. dr. Vladko Maček naslednje:

Navodilo

za organizacijo kmečkih gospodarjev glede izboljšanja cen rogati živini.

Da se končno preneha z izrabljanjem kmetov pri prodaji rogati živine, je bil dne 2. februarja v Zagrebu v okviru „Gospodarske sloge“ sestanek kmečkih zaupnikov iz tistih hrvaških krajev, ki jih za sedaj upoštevamo, da sodelujejo v gibanju, ki gre za tem, da bodo v bodoče kmetje sami določali cene svojih živin, ne pa kakor doslej združeni trgovci, prekupci in mešetarji.

Na tem sestanku je bilo sklenjeno tole:

1. Od 15. februarja t. l. mora priti čim manj živine na sejm. Nihče naj torej ne goni živine na sejm, če mu je količkal mogoče s prodajo počakati.

2. Od 15. februarja t. l. dalje se določajo cene rogati živini za vsako posamezno vrsto tako, kakor to odloči kmečki sejmski odbor. Občinski zaupnik „Gospodarske sloge“ naj v vsakem kraju, kjer se bo od 12. februarja t. l. naprej vršil sejm, v sporazumu z vaškimi zaupniki in v sporazumu z okrajnim zaupnikom „Gospodarske sloge“ sestavi „Kmečki sejmski odbor“, iz 10 do 15 ljudi, ki se dobro spoznajo na živino. Sejmski odbor naj se sestane na dan pred samim sejmom, da določi cene živini za tisti sejm. Vsi kmečki gospodarji se morajo držati teh cen.

Vsi okrajni, občinski in vaški zaupniki „Gospodarske sloge“ morajo o cenah, ki jih je določil sejmski odbor, obvestiti vse ljudi svojega okraja.

3. Kmečki sejmski odbor ima nalogo, da vsakega posameznega kmeta, ki pride na sejm, obvesti o sprejetem sklepu in o cenah. Odborniki morajo uvrstiti prignano živino v tisto vrsto (n. pr. vse prvorazredne

vole v eno vrsto), vsakemu gospodarju pa zabičati, da na noben način in pod nobenim pogojem ne proda svoje živine izpod cene, ki jo je določil sejmski odbor.

Če se živina ne prodaja po živi teži, ampak na oko, mora odbor približno oceniti težo živine in po tej teži določiti ceno. Najboljše je seveda prodajati po živi teži, če je to količkal mogoče. Sejmski odbor mora zlasti paziti na tehtanje živine.

Nadaljnja dolžnost sejmskega odbora je slediti na sejmu trgovcem in kupcem, paziti na njihovo ravnanje na sejmu in se brigati za to, da v vsakem pogledu vlada na sejmu mir in red. Varovati mora kmete pred izrabljanjem in morebitnim strahovanjem. Ob uri, ki jo sejmski odbor določi, naj vsi kmetje svojo živino odženejo s sejmšišča, čeprav ne bi prodali nobenega repa.

Za vse to pa je potrebna sloga in vztrajnost, potem smo lahko prepričani, da bomo v najkrajšem času uspeli s svojimi upravičenimi zahtevami. Seveda pa vsakdo lahko proda za višjo ceno kot jo določi sejmski odbor.

Med kmečkimi gospodarji so tudi taki reveži, ki ne morejo niti dva do tri tedne čakati, da prodajo svojo živino, ker je nimajo s čim krmiti. V tem primeru je dolžnost vaš, da takemu kmetu priskočijo vsi na pomoč s tem, da v „Gospodarski slogi“ organizirana vas tako živinče od kmeta odkupi ali pa, kar je še bolje, da se med vaščani zbere toliko krme, da tisti kmet svoje živinče lahko prehrani še dva do tri tedne, ko mu bo mogoče prodati za pravo ceno.

Zagreb, 2. februarja 1936.

Gospodarska sloga.

Priporočam vsem kmečkim gospodarjem, da se teh navodil strogo drže.

Dr. Vladko Maček.

Širite „Slovensko zemljo“!

Iz naših krajev

Cesta 5. maja

(Dopis iz južne ljubljanske okolice.)

Komu niso še v živem spominu obljube za petomajske volitve, da bo država zgradila cesto iz Ljubljane na Sušak. Od vasi do vasi po hribih je šla govorica, kako nam bo s to cesto pomagano, kako je že vse umerjeno in urejeno in koliko zaslužka dobe s to cesto brezposelni. Slovenski časniki so pisali, s kakšno vneto se bo lotila vlada javnih del in vsi smo bili veseli. Kako bi ne bili, saj smo kmetje potrebni ceste, ki bi nas vezala s svetom, brezposelni pa tudi bolj težko čakajo zaslužka kakor Izraelci v puščavi mane. Ali potem so bile 5. maja volitve in ko so te minule, je bilo vse kakor bi odrezal. Pisanja o denarju, ki je namenjen za javna dela, ni bilo več in o prelepi državni cesti iz Ljubljane na Sušak je bilo tudi na mah vse tiho. Kdo ve, kam je izginil denar, ki je bil že tako trdno obljubljen? Ali so ga porabili za „pofov“ režim ali so ga politični valovi odnesli z Jevtičem vred, mi vemo le, da so od velikih obljub ostale komaj smešne drobtinice. Seveda, Slovenija je bogata, ta naj državi daje, dobivajo pa naj drugi, ki odmerjajo samo sebi. In potem se gospodje čudijo, da se je v naših glavah posvetilo in da smo v najbolj skritih hribovskih vaseh spoznali.

Mi smo cesto na Sušak krstili za cesto 5. maja v spomin na tiste žalostne dni, ki smo se dali tako bedasto za nos voditi, da je lahko marsikdo rekel, kako smo politično nezreli. Saj je tudi res neverjetno in nezasišano, kar smo v zvezi s 5. majem doživeli. Če so poslanski kandidati, ki so se že zmerom dobrikali ljudstvu, tja v en dan kaj obljubovali, to človek še razume. Da je pa minister vseh ministrov z državno avtoriteto in podporo hodil okrog kakor v starih časih zobar po sejnih, sejal med ljudstvo prazne obljube in potem še s „pofovci“ preganjal ljudi, ki njegovim obljubam niso verjeli, se človeku v dvajsetem stoletju kar neumljivo zdi.

Zdaj sprevidimo kmetje, delavci, obrtniki in trgovci, da moramo politiko sami v roke vzeti in podajamo si roke, da bomo složni malo lagje zadihali. Tisti gospodi, kateri smo morali doslej posojevati politični voz, vprego in vajeti, a je stegnila roko še po biču, da bi udarila še po naših hrbtih, pa pravimo: Dovolj je! Kar lepo z voza, zakaj peljali se bomo sami. Zalar Stefan.

Delavski bataljoni

(Dopis iz Predgrada ob Kolpi.)

„Naša moč“, glasilo udov Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, prinaša v svoji letošnji februarški številki sestavek pod naslovom „Ustvarite delovne bataljone!“ Sestavek je pisal ljubljanski odvetnik dr. Josip Voršič. V tretjem odstavku beremo tole: „In če pogledamo na absolvente različnih strokovnih, srednjih in visokih šol, potem se moramo s skrbjo povprašati, kje se bo dobilo delo in kruh za vse ljudi? Ali zmore tako majhen in reven narod kakor je naš, z raznimi podporami, bodisi da se to imenuje bednostni fond, prostovoljni dinar ali kako drugače, vso to množico preživljati?“

Predvsem poudarjam, da me je sram pred vsem svetom, da se skuša

pri nas na tak nečloveški način reševati stiska delovnega ljudstva. Delavski bataljoni naj torej pomenijo napredek človeške družbe in naše civilizacije. Uvajati v dvajsetem stoletju čisto navadno suženjstvo, to se zdi gospodu doktorju edin pripomoček, da se zaščiti človeško življenje milijonov in milijonov delavoljnih ljudi, ki so po krivdi sedanje človeške družbe oropani najpotrebnejšega za dostojno preživljanje svojih družin.

In vendar vemo vsi in tudi g. doktorju je dobro znano, da je pri nas nič koliko neizvršenega dela. Naše ceste vpijejo po temeljitem popravilu, železniških zvez nam manjka na vse strani naše ožje in širše domovine, hudourniki in neregulirane reke napravljajo letno milijonske škode, manjka nam srednjih, strokovnih in gospodinjstkih šol, v bolnici se mora po trije bolniki stiskati na eni sami postelji, cele pokrajine v Sloveniji še do danes nimajo niti elektrike niti vodovoda, nimamo delavskih domov, otroških zavetišč itd. Torej dela ne manjka, manjka le dobre volje in pametnega gospodarstva, manjka pri gornjih desetistihih pravega socialnega čuta, pri ljudeh pa, ki jim g. doktor pripada, manjka tiste prave res krščanske ljubezni do svojega bližnjega. Tega vsega pač manjka, dela pa je dovolj. Nadalje pravi člankar, da manjka kruha. Kruha, da nimamo pri nas? V naši državi pridelamo toliko pšenice, da jo lahko izvažamo in g. člankar naj le kdaj pregleda statistiko o našem pridelku in videl bo, da ne bi bilo treba pri nas prav nikomur stradati vsakdanjega kruha.

In majhen in reven narod da smo? Da, tako majhen in reven, da lahko vsako leto plačujemo nad pol milijarde dinarjev več kakor nam po številčnem razmerju pritiče. In kam gre ves ta denar in kdo je kriv, da revna in majhna Slovenija plačuje toliko davkov preveč. To je treba predvsem rešiti in gospodu doktorju to v današnjih časih pač ne bo težko. Tukaj je jedro problema in ne v delavskih bataljoni. Ali ne vidite, da prepada le revna Slovenija in da se ostale pokrajine, posebno v južnih delih države z ameriško naglico razvijajo in bogate, vse na naš račun? Sedaj je najlepša priložnost, da podrezate svoje ljudi, ki odločajo o gospodarskih in socialnih razmerah v naši domovini, da stvar uredi in Slovenija se bo lahko preživljala.

Nadalje omenja g. člankar bednostni fond, prostovoljni dinar in razne podpore. Dokler človeška družba ne bo spoznala, da pri njej sami nekaj ni v redu in da je treba ne le naše gospodarstvo, temveč tudi naše družbene odnose temeljito reformirati, toliko časa bodo najbednejši še vedno navezani na zasebno pomoč. In tukaj se nudi g. doktorju, ki je svoje sposobnosti nameril v napravo pot, lepa prilika, da prične z delom v prid ljudstvu. O javnih delih se mnogo govori, stori pa malo. Kapitalizem imajo tudi gospodje, kjer vedri g. člankar, zmerom na ustih, protestirajo proti njemu in njegovim izkoriščevalnim metodam. Toda do sedaj še ni delovno ljudstvo videlo nobenega znamenja resne volje za končni obračun proti temu molohu modernih dni. Če pa menite, da bo delovno ljudstvo zadovoljno z delavskimi bataljoni, se zelo motite. Kar ustvarite jih in videli boste, česa je suženj zmožen!

Mi zahtevamo delo in za svoje delo pošteno plačilo. Vemo, da je pri nas na razpolago nič koliko dela in tudi

kruha ne manjka. Naša Poljanska dolina nujno potrebuje vodovoda, posebno občutimo to potrebo v suši. Načrt zanj je bil napravljen že 1914. leta in še do danes vse spi. Pač, obljub smo slišali že dosti in siti smo jih že.

Zato je skrajni čas, da se kmečko-delavsko ljudstvo zave, da po tej poti ne pride v boljše čase. Namesto kruha nam ponujate kamen. To je vsa vaša ljubezen do delovnega ljudstva in zato vas odklanjamo. Mi vidimo rešitev našega bednega stanja edinole v kmečko-delavski slogi, ki naj si čim prej pribori tudi pravico odločanja o svoji usodi. Ne rabimo takih zagovornikov naše revščine, ki nas hočejo vtakniti v prisilni jopič, da nas bodo potem še lažje bičali in uničevali. Pravico imamo do življenja in človeka vrednega obstanka in vztrajali bomo v boju, dokler si teh pravic ne priborimo. Sedaj, ko ste nas skoraj čisto uničili, nas hočete še posužnjiti in duševno ubiti, da boste potem z nami delali, kakor se vam zljubi. Odklanjamo vas in prav je, da ste vsaj pokazali svoje protiljudske namene, ki jih delovno ljudstvo ne pozabi zlepa.

Sch. D., obrtnik.

Glas siromakov

(Dopis iz Čudnega sela pri Črnomlju.)

Prosim Vas, da priobčite teh nekaj vrstic, ki vam jih pošilja trpin iz Bele Krajine. Revščina in pomanjkanje je pri nas še večje kot v ostalih krajih Slovenije. Nas poznajo samo, kadar se bližajo volitve, seveda nam tudi takrat nihče ne prinese drugega kot kopico obljub, ki smo jim dosedaj še kolikor toliko nasedali. To je bilo pravo trgovanje s človeško voljo in pametjo. Naši politiki, tudi tisti, ki smo jim nekaj slavoloke postavljali in jih v deveto nebo povzdigovali, so vseh 17 let samo barantali za nas kot pravi mešetarji. Kadar so bili pa na oblasti, nam niso pomagali, ampak lepo pozabili na Belo Krajino in na kmečki stan.

Pridelek je od leta do leta slabši. Zdaj si moramo že četrto leto kupovati semenski krompir iz drugih krajev in ga seveda drago plačevati. Doklej bomo zmogli, je vprašanje, ker smo kmetje že čisto na robu gospodarskega prepada in ne zmeni se nihče za našo revščino in obup. Davki so veliki in omagujemo pod njihovo težo. Kar je pa najhuje, je to, da se od leta do leta zvišujejo, čeprav je od leta do leta slabši pridelek. Danes smo belokranjski kmetje slabše oblačeni kot so bili včasih cigani. Medtem ko sede nekateri na milijonih in jih imajo drugi naložene v Švici, kjer morajo od tistega denarja še obresti plačevati, da jim ga banke sploh hranijo, moramo mi dobesedno stradati vsakdanjega kruha. Lansko leto je prišel k nam poslanec dr. Jure Koce in nam obljuboval, da bomo dobili zastoj krmo za živino ker je bila huda suša in skoraj nič pridelka. Tako kmalu smo zvedeli, da krme ne bo in da naj si kar pomagamo, kakor vemo in znamo, če ne drugače, pa naj prodamo živino. Decembra meseca je prišel od okrajnega glavarstva v Črnomlju nalog, s katerim se naroča vsem odbornikom, da vsak v svojem območju zbere potrebne podatke za naročitev krme po znižani ceni. Kot občinski odbornik sem poizvedoval pri 40 kmetih v naši soseski in ugotovil, da potrebujemo najmanj vsak po 1000 kg krme. Iz previdnosti sem pa naročil le 13.000 kg. Toda zastoj smo čakali. Prišel je odgovor, da

nima niti banovina niti vlada sredstev, da bi mogla v taki meri podpreti započeto akcijo.

Za nas bedne kmete tedaj ni bilo sredstev, sedaj pa, ko so si poslanci zvišali dnevnice in to še za nazaj, so se takoj našla sredstva in poslanci so prišli na svoj račun. Ne da bi jih poglali domov, ker niso bili izvoljeni po svobodni volji ljudstva, jim še zvišujejo plače. Ali je to red, ali je to pravica?

Vse to mora slehernemu slovenskemu kmetu in delavcu odpreti oči. Za nas imajo gospodje, ki sedaj še o naši usodi odločajo, same prazne obljube, zase si znajo že preskrbeti vsega, kar si požeje. „Slovenska zemlja“ naj pa le pogumno nadaljuje začeto delo, mi kmetje jo bomo podprli in širili njeno misel vsepovsod.

Ant. M.

Iz Prekmurja

Hvaležen sem piscu sestavka „Kmetje, pomagajte si sami“, ki ste ga priobčili v četrti številki „Slovenske zemlje“. Veseli me, da se bo tudi pri nas v Sloveniji začelo z organizacijo kmetov v ta namen, da se cene kmečkim pridelkom dvignejo vsaj do take višine, da se nam bo izplačal trud in delo. Na Hrvaškem so kmetje pod vodstvom dr. Mačka dosegli že lepe uspehe in prav nič ne dvomim, da tudi pri nas ne bo boj proti izkoriščevalcem brezuspešen, če bomo le pokazali potrebno stanovsko zavest in slogo.

V Prekmurju je za to stvar veliko zanimanje, ker naš kmet vidi edino rešitev v povečanju cen kmečkih pridelkov in zato bomo gibanje, katero ste tudi že v Ljubljani započeli, z vsemi močmi podprli.

Pot se nam odpira in veseli nas, da bomo v tem delu še bolj medsebojno povezani in če bomo kmetje res dosegli kakšne uspehe, o čemer najmanj ne dvomim, potem bomo lahko tudi izdatneje podprli „Slovensko zemljo“ in njena prizadevanja za zboljšanje našega siromašnega polžaja. G. Š.

Iz uredništva in uprave.

Naročnikom. Delu naročnikov smo v tej številki priložili položnice. Vljudno jih prosimo, da poravnajo naročnino in s tem tudi dejansko pokažejo svojo zavednost. Kdor more, naj prispeva tudi za tiskovni sklad „Slovenske zemlje“.

Posnemajte! Naročnik - kmet nam piše: „Zdaj Vam pošiljam polletno naročnino za deset naročnikov, katere sem v naši občini pridobil. V kratkem Vam pošljem še naročnino za drugo polovico leta.“

Plačnike naročnine prosimo, da na denarnih nakaznicah in položnicah navedejo tudi dobo, za katero pošiljajo naročnino. S tem olajšajo delo upravi lista.

Naslovi. Kdor nam pošlje naslove novih naročnikov, naj ne pozabi pri vsakem naslovu navesti tudi pošto.

Urednik in upravnik odgovarja.

Fr. K. iz Ključarovec: Zahvaljujem se Vam za dopis in pojasnila. Dopis je za to številko prišel prepozno in ga delno objavim v prihodnji številki.

Ant. D. iz Ormoža. Dopis objavim v prihodnji številki, ker je prišel prepozno. Le pogumno naprej za svobodo in pravico!

Al. P. iz R. S. Žal ne morem objaviti, ker je preveč osebno.

T. M. v D. Hvala za poslano naslovo in pobrano naročnino.

Vsem ostalim sem odgovoril v posebnem pismu.